

NATIONALE ARBEIDSRAAD

**CENTRALE RAAD VOOR HET
BEDRIJFSLEVEN**

ADVIES Nr. 1.771

CRB 2011-0586 DEF
CCR 10

Gemeenschappelijke Raadszitting van 25 mei 2011

Groepsverzekering - Dekking in geval van overlijden

2.446-1

ADVIES

Onderwerp : Groepsverzekering – Dekking in geval van overlijden

Bij brief van 2 februari 2010 heeft de heer D. Reynders, minister van Financiën, naar aanleiding van parlementaire vragen omtrent de problemen die voortvloeien uit het feit dat een groot aantal groepsverzekeringsovereenkomsten niet voorzien in een dekking in geval van overlijden, de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven gevraagd deze problematiek in behandeling te nemen en hierover advies uit te brengen.

Het onderzoek van deze problematiek werd toevertrouwd aan een gemengde commissie NA/CRB.

Op verslag van deze commissie hebben de Raden op 25 mei 2011 navolgend eenparig advies uitgebracht.

x

x

x

**ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD EN VAN DE
CENTRALE RAAD VOOR HET BEDRIJFSLEVEN**

I. SITUERING VAN DE ADVIESAANVRAAG EN AFBAKENING VAN DE PROBLEMATIEK

1. De Raden stellen vast dat in de parlementaire vragen gericht aan de heer D. Reyners, minister van Financiën, de situatie aangekaart wordt waarbij de groepsverzekering geen overlijdensdekking voorziet met als gevolg dat bij overlijden van de aangeslotene de nabestaanden geen rechten kunnen doen gelden op het opgebouwde pensioenkapitaal. Het zou daarbij volgens deze parlementaire vragen gaan om een derde van de groepsverzekeringen.

Een andere situatie die vermeld wordt, betreft het wegvallen van de overlijdensdekking bij schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst wegens bijvoorbeeld tijdskrediet.

Naar aanleiding van deze parlementaire vragen heeft de minister van Financiën de Raden om advies gevraagd.

2. De Raden merken op dat in praktijk het wegvallen van de overlijdensdekking vooral sinds 1 januari 2010 voor problemen zorgt. Artikel 27 van de WAP¹ voorziet in een verbod van afkoop van de verworven reserves of de uitbetaling van de prestaties vóór het bereiken van de leeftijd van zestig jaar. Bij wijze van overgangsmaatregel gold dit verbod van afkoop tot 31 december 2009 niet voor de bestaande pensioenplannen opgestart vóór 16 november 2003. Tot die datum bleven de afkoopmogelijkheden bij pensionering, brugpensionering of vervroegde pensionering bestaan die van toepassing waren op dat plan.

Sinds 1 januari 2010 kan dus een oudere werknemer die uit dienst treedt bij zijn werkgever zoals in geval van brugpensioen zijn opgebouwde pensioenrechten niet meer opnemen vóór het bereiken van de leeftijd van zestig jaar. Volgens de WAP moeten in dat geval de regels van uittreding worden toegepast. Dit heeft tot gevolg dat de werkgever voor hem in de regel geen bijdragen meer betaalt voor het aanvullend pensioen, waardoor in sommige gevallen zijn overlijdensdekking wegvalt.

¹ De Wet op de Aanvullende Pensioenen van 28 april 2003.

Indien de betrokkene overlijdt vooraleer hij zijn pensioenkapitaal heeft kunnen opnemen, krijgen de nabestaanden in die situaties bijgevolg niets uitbetaald. Hij kan weliswaar een individuele verzekering onderschrijven tegen overlijden vóór de pensioenleeftijd maar de premie is berekend volgens de berekeningselementen op het moment van onderschrijving. Dit betekent dat de premie stijgt met de leeftijd van de verzekerde.

3. Om een duidelijk zicht te krijgen op de juiste draagwijdte van de problematiek hebben de Raden een beroep gedaan op de deskundige medewerking van vertegenwoordigers van de verzekeringssector.

Op basis van de gewaardeerde inbreng van de verzekeringssector zijn de Raden tot volgende vaststellingen gekomen :

- a. De problematiek geldt niet enkel voor de aanvullende pensioenplannen beheerd door groepsverzekeraars maar geldt ook analoog voor de aanvullende pensioenplannen beheerd door de instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen (ook wel pensioenfondsen genoemd).
- b. De meeste pensioenplannen voorzien in een uitkering bij overlijden van de aangeslotene die steeds geldt wanneer betrokkene actief in dienst van zijn werkgever is en die - afhankelijk van het gekozen type - ook kan gelden nadat betrokkene uit dienst getreden is. Voor de sectorale pensioenstelsels blijkt dit uit het tweejaarlijks verslag van de CBFA² van juli 2009 en voor de bedrijfspensioenplannen uit de Pension Survey- enquête van het adviesbureau AON (zie bijlage).³
- c. Er bestaan verschillende types van overlijdensdekking.

- 1) De grootste groep zijn overlijdensplannen die bij overlijden een kapitaal uitkeren dat het resultaat is van de verzekeringscombinatie waarmee het pensioenkapitaal verzekerd is. Volgens de AON-enquête⁴ vertegenwoordigen zij 56 % van alle overlijdensplannen. De meest gebruikelijke verzekeringscombinaties zijn :

² Met ingang van 1 april 2011 werd de CBFA omgedoopt tot "FSMA" ("Financial Services and Markets Authority").

³ Deze twee informatiebronnen bevatten momenteel de belangrijkste statistische gegevens omtrent de aanvullende pensioenen . Exacte statistische informatie hierover zal men kunnen terugvinden in de databank "aanvullende pensioenen" die in 2011 opgestart wordt.

⁴ Het betreft hier wel enkel de pensioenplannen op ondernemingsniveau.

- a) Uitgesteld Kapitaal Met terugbetaling van de Spaarreserves bij overlijden (UKMS). Dit is een verzekeringscombinatie die kan vergeleken worden met een spaarboekje. De pensioenpremies bouwen een pensioenkapitaal op met een puur financieel rendement (geen sterftewinst). In geval van overlijden wordt de reserve die op dat moment op het spaarboekje staat uitgekeerd aan de begunstigden. Uit het CBFA-verslag m.b.t. sectorplannen blijkt dat bijna alle sectorplannen een overlijdensdekking voorzien waarvan de uitkering gelijk is aan de gespaarde pensioenreserve op het moment van overlijden (UKMS).
 - b) Gemengde verzekering 10/X. Bij dit type van verzekeringscombinatie staan het kapitaal bij overlijden en het pensioenkapitaal in een bepaalde verhouding tot elkaar. Zo kan het bijvoorbeeld gaan om een gemengde kapitaalverzekering 10/10, waarbij het pensioenkapitaal in leven gelijk is aan het kapitaal bij overlijden. Een gemengde 10/20 verzekert dan weer een pensioenkapitaal dat tweemaal zo groot is als het kapitaal bij overlijden. Bij deze combinatie wordt één globale premie berekend, zonder afzonderlijke opsplitsing van deze premie in een premie leven en een premie overlijden.
- 2) Daarnaast zijn er de zuivere overlijdenskapitalen die volgens de AON-enquête in 44 % van de gevallen voorkomen. In dit type wordt het overlijdensluik afgesplitst van het pensioenluik en wordt er een afzonderlijke premie specifiek voor het luik overlijden betaald. Meestal worden de zuivere overlijdenskapitalen verzekerd met premies betaald voor een tijdelijke overlijdensdekking voor de duur van één jaar, die bovenop de premies voor het pensioenkapitaal worden betaald. De premies voor het luik overlijden worden jaarlijks herrekend rekening houdend met het verzekerd bedrag en de overlijdenskans volgens leeftijd van de verzekerde personen in het betrokken jaar. Bij stopzetting van de premiebetaling valt het verzekerd kapitaal bij overlijden weg.

De keuze van het type van de overlijdensdekking wordt vastgesteld op het ogenblik van de invoering van het pensioenplan. De omvang van de overlijdensuitkering is afhankelijk van het totale budget dat voor het pensioenplan ter beschikking wordt gesteld. Binnen dat budget dienen keuzes gemaakt te worden. De omvang van de overlijdensuitkering staat immers rechtstreeks in verhouding tot de omvang van het pensioenkapitaal : hoe meer budget aan de overlijdensdekking gependend wordt, hoe lager het budget is dat aan pensioenkapitaal gependend kan worden en omgekeerd.

- d. Bij uitdiensttreding bij de werkgever of *uittreding* is de oorspronkelijke overlijdensdekking niet meer van toepassing. Naargelang het type van overlijdensdekking zijn volgende situaties mogelijk vanaf de uittreding :
- 1) In geval de overlijdensdekking van het type UKMS is, blijft de overlijdensdekking verder lopen na uittreding en is deze gelijk aan het gespaarde bedrag op het ogenblik van overlijden.
 - 2) In geval de overlijdensdekking de vorm van een gemengde verzekering 10/X aanneemt, blijft na uittreding de waarborg overlijden verzekerd in het oorspronkelijke plan maar met een gereduceerde overlijdensprestatie (aangezien de werkgever na uittreding in regel geen premies meer betaalt). Op het moment van uittreding wordt berekend hoeveel de opgebouwde reserve bedraagt en hoeveel hiermee kan verzekerd worden in de voorziene verzekeringscombinatie.
 - 3) In geval van een zuiver overlijdenskapitaal verzekerd met premies betaald voor een tijdelijke overlijdensdekking voor de duur van één jaar valt vanaf de uittreding de overlijdensdekking in het oorspronkelijke plan weg. Aangezien de werknemer niet meer in dienst is van de werkgever, zal deze de jaarlijkse premie voor de overlijdensdekking niet meer betalen en is de overlijdensdekking bijgevolg niet meer verzekerd.
- e. Bij uittreding wordt in toepassing van artikel 31 van de WAP de aangeslotene verplicht geïnformeerd over de keuzemogelijkheden die hij ingevolge artikel 32, §1 van de WAP heeft met betrekking tot de aanwending van zijn opgebouwde pensioenreserves met vermelding dat de overlijdensdekking al dan niet behouden blijft :
- 1) Hij kan zijn reserves bij de pensioeninstelling laten zonder wijziging van de pensioentoezegging. In dat geval geniet hij de reeds opgebouwde pensioenprestatie conform het eigenlijke pensioenplan (maar zonder dat er nog verdere bijdragen betaald worden). In de situaties waarbij het eigenlijke pensioenplan een overlijdensdekking voorzag gefinancierd via een tijdelijke overlijdensdekking voor de duur van één jaar heeft dit wel tot gevolg dat hij niet meer beschikt over een overlijdensdekking.
 - 2) Hij kan zijn reserves overdragen naar de pensioeninstelling van de nieuwe werkgever of inrichter (dit is enkel mogelijk indien de nieuwe werkgever of inrichter een pensioenplan heeft). Hij kan dan over een overlijdensdekking beschikken voor zover en onder de voorwaarden voorzien in het pensioenplan van de nieuwe werkgever of inrichter.

- 3) Hij kan zijn verworven reserves overdragen naar een onthaalstructuur voor zover het pensioenreglement of de pensioenovereenkomst hierin voorziet. De onthaalstructuur biedt in de regel andere verzekeringscombinaties aan dan deze die in het oorspronkelijke pensioenplan voorzien waren. De onthaalstructuur werd in de WAP precies voorzien om, wanneer de overlijdensdekking na de uittreding wegvalt, de aangeslotene de kans te bieden om vooralsnog in een overlijdensdekking te voorzien. Binnen de hem in de onthaalstructuur aangeboden mogelijkheden kan hij kiezen om een deel van zijn verworven pensioenreserve te gebruiken om een overlijdensdekking te financieren tot het ogenblik dat het pensioenkapitaal opgenomen wordt. Een veel gebruikte verzekeringscombinatie die in de onthaalstructuur aangeboden wordt, is een UKMS die hem in staat stelt een overlijdensdekking te voorzien gelijk aan de tot dat ogenblik opgebouwde reserves.
- 4) Hij kan zijn verworven reserves overdragen naar een pensioeninstelling die kosten beperkt en winsten verdeelt.⁵
- f. Sommige brugpensioneringsplannen voorzien dat de werkgever de bijdragen met betrekking tot het pensioenplan verder zet. Het verder financieren van de bestaande pensioentoezegging door de werkgever voor bruggepensioneerden is mogelijk voor zover dit in het pensioenreglement of de collectieve arbeidsovereenkomst is voorzien⁶. De bruggepensioneerde kan in dat geval verder genieten van de oorspronkelijke overlijdensdekking alsof hij nog in dienst zou zijn bij zijn werkgever.
- h. Tijdens periodes van langdurige schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst (o.a. wegens arbeidsongeschiktheid, tijdelijke werkloosheid, tijdskrediet) is er in principe geen loonbetaling meer en wordende premies voor de pensioen- en / of de overlijdensdekking tijdens deze periode ook geschorst. In dat geval kan het eveneens voorvallen dat in die situaties de overlijdensdekking wegvalt.

⁵ Daarnaast bestaat ook altijd de mogelijkheid om buiten de WAP op eigen initiatief een individuele overlijdensverzekering af te sluiten en zelf de premie te betalen. Voor dergelijke verzekering kan eventueel de belastingvermindering van een individuele levensverzekering of pensioensparen verkregen worden.

⁶ Bij de fiscus noemt men dit future service (cfr. Com.I.B. nr 59/64).

De pensioenplannen kunnen in het pensioenreglement of de pensioenovereenkomst evenwel voorzien dat de werkgever de premies verder zal betalen tijdens de periode van schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst. De werkgever kan er ook voor opteren om tegen betaling van een verzekeringspremie een aanvullende waarborg premievrijstelling, in praktijk meestal in geval van arbeidsongeschiktheid, bij een verzekeraar te onderschrijven waarbij voorzien wordt dat de verzekeraar de betaling van de werkgeverspremie verder zet in geval van arbeidsongeschiktheid van de werknemer. In die gevallen blijft de overlijdensdekking verzekerd.

II. STANDPUNT VAN DE RADEN

1. De Raden betreuren in de eerste plaats het gebrek aan statistische informatie omtrent de aanvullende pensioenen. In dit verband herinneren zij aan het advies dat de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven op 23 maart 2011 omtrent de harmonisering en de verwerking van de statistieken inzake aanvullende pensioenen heeft uitgebracht. In dat advies bevelen de sociale partners aan om met het oog op de publicatie van een verslag over de gezamenlijke aanvullende pensioenen zowel op sectoraal als op ondernemingsvlak, een periodiek verslag op te stellen waarin de gegevens die verzameld werden in de – nog in opbouw zijnde – Sigedis-databank worden samengevat. Dit verslag zou uiterlijk 30 juni moeten worden gepubliceerd zodat de relevante gegevens kunnen worden opgenomen in het Technisch verslag van het secretariaat van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven.
2. De Raden hebben voorts op basis van de in punt I. vermelde analyse vastgesteld dat :
 - a. de meeste pensioenplannen voor hun actieve aangeslotenen naast een pensioenprestatie eveneens voorzien in een uitkering in geval van overlijden (in tegenstelling van het cijfer van 1 op 3 groepsverzekeringen zonder overlijdensdekking dat in de parlementaire vraag geciteerd wordt);
 - b. er zich inderdaad situaties kunnen voordoen waarbij in geval van uittreding (o.a. bij brugpensioen) of van langdurige schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst de overlijdensdekking wegvalt;
 - c. het wegvallen van de overlijdensdekking zich voordoet, wanneer gelijktijdig volgende voorwaarden vervuld zijn :

- het gaat om één welbepaald type van overlijdensdekking namelijk wanneer het type overlijdensdekking de vorm aanneemt van een zuiver overlijdenskapitaal verzekerd aan de hand van premies betaald voor een tijdelijke overlijdensdekking voor de duur van één jaar;
 - en voor zover in dat geval het pensioenreglement of de pensioenovereenkomst geen verder zetting van de betaling van de bijdragen voor de overlijdensdekking voorziet tijdens de periode vanaf de brugpensioenleeftijd tot het opnemen van het pensioenkapitaal of tijdens de periode van schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst.
- d. de sectorale aanvullende pensioenplannen in algemene regel voorzien in de terugbetaling van de reserve aan de begunstigden (cfr. supra UKMS punt I. 3. c. 1) a)).
3. Om aan de situaties te verhelpen waarbij de overlijdensdekking volledig wegvalt, doen de Raden volgende aanbevelingen :
- a. Bij het opstarten van nieuwe pensioenplannen raden zij aan om voldoende aandacht te besteden aan de verschillende aspecten van een eventuele overlijdensdekking, in het bijzonder de situaties waarbij de overlijdensdekking kan wegvallen;
 - b. Zij vestigen er de aandacht op dat in de gevallen waar de overlijdensdekking bij uitstreding wegvalt, de WAP reeds de mogelijkheid biedt om via het vehikel van de onthaalstructuur een overlijdensdekking te genieten. In geval de reserves overgedragen worden naar zulk een onthaalstructuur wordt een deel van de pensioenreserves gebruikt om de gewenste overlijdensdekking te verzekeren. In deze situaties speelt steeds het actuariële principe : een hogere overlijdensdekking vereist een groter deel van deze reserve hetgeen gepaard gaat met een lagere pensioenprestatie en vice versa. Om van die overlijdensdekking te kunnen genieten zal hij moeten inleveren op het kapitaal bij leven.

Zij bevelen overigens aan om in het pensioenreglement of in de pensioenovereenkomst in een onthaalstructuur te voorzien en zeker wanneer het gaat om pensioenplannen, waarbij ook de werknemers persoonlijke bijdragen betalen voor de opbouw van hun aanvullend pensioen.

- c. Zij achten het voorts wenselijk dat in alle situaties waarin in de bestaande pensioenplannen de overlijdensdekking wegvalt, de aangeslotenen hierover zouden geïnformeerd worden.

Krachtens de WAP moet er jaarlijks een pensioenfiche aan de aangeslotene overgemaakt worden. De CBFA heeft in samenwerking met de sociale partners en na advies van de Commissie Aanvullende Pensioenen een gestandaardiseerde presentatiewijze van de jaarlijkse pensioenfiche uitgewerkt. Hierbij werd een aparte rubriek opgenomen met betrekking tot de overlijdensdekking. Het gebruik van deze gestandaardiseerde fiche wordt in eerste fase aanbevolen. Dit om na te gaan of deze fiche in praktijk werkbaar is. In een tweede fase zou na eventuele aanpassing ervan en positieve evaluatie van de werkbaarheid het gebruik van deze gestandaardiseerde fiche door de pensioeninstellingen verplichtend moeten gemaakt worden.

Om te verzekeren dat de werknemer bij uittreding tijdig en met voldoende kennis van zaken de keuzemogelijkheden waarover hij bij uittreding beschikt met betrekking tot zijn verworven reserves tegen elkaar kan afwegen, heeft de WAP een informatieprocedure voorzien. Deze informatie blijkt evenwel in praktijk niet voldoende om de uittreder toe te laten een bewuste keuze te maken zodat hij met voldoende kennis weet wat de gevolgen zijn van zijn keuze.

De Raden verzoeken daarom de AFDM⁷ om in overleg met de sociale partners en de Commissie Aanvullende Pensioenen ook voor de informatie die bij uittrede moet verstrekt worden gestandaardiseerde fiches op te stellen die de uittrekders voldoende duidelijke informatie verschaft omtrent het al dan niet wegvallen van de overlijdensdekking en omtrent de keuzes die hij met betrekking tot zijn verworven reserves heeft en dit naar analogie met de oefening die voor de pensioenfiche gedaan werd.

Bij langdurige schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst is er momenteel geen informatieverstrekking voorzien omtrent het wegvallen van de overlijdensdekking. De Raden pleiten ervoor dat ook in die situaties de aangeslotenen tijdig zouden geïnformeerd worden over het wegvallen van de overlijdensdekking.

4. De Raden merken op dat het interessant zou zijn dat de bruggepensioneerde een overlijdensdekking kan onderschrijven tot de leeftijd van 60 jaar of tot de eindleeftijd voorzien in het pensioenreglement en volgens het tarief dat zou gelden indien hij (nog) in dienst van zijn werkgever zou zijn op dat ogenblik.

⁷ Zie voetnoot 2.

Concreet kunnen inrichters hiervoor in overleg met hun pensioeninstelling⁸ bekijken om in hun bestaande groepsverzekeringsreglement te voorzien :

- dat aangeslotenen, in geval van brugpensionering waarbij de reserves beheerd blijven in het plan van de werkgever, een facultatieve persoonlijke overeenkomst (het zogenaamde P-contract) kunnen onderschrijven;
- dat het tarief van de groepsverzekering van toepassing is op de facultatieve bijdragen die in die situatie betaald worden voor de verder zetting van de overlijdenswaarborg via dit P-contract.

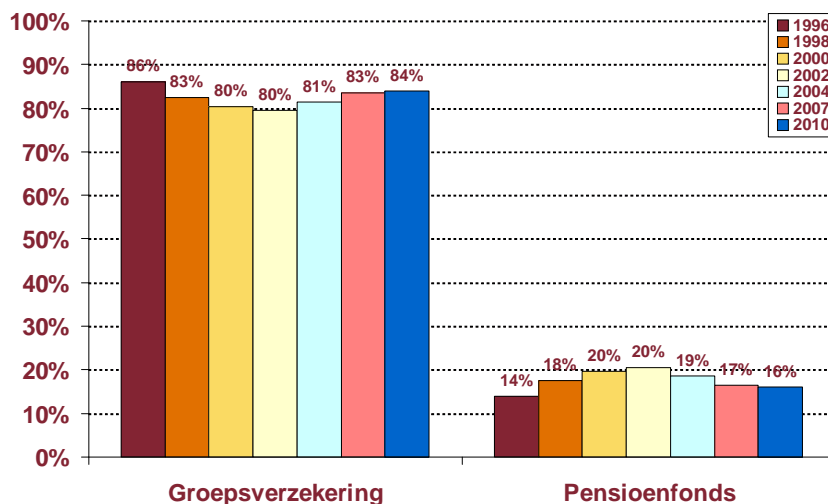
Het aanbieden van zulk P-contract moet als volgt omkaderd worden :

- a. het reglement dient de mogelijkheid van de stortingen binnen het P-contract te voorzien. Indien dit nog niet voorzien is, is overleg met de verzekeringsonderneming noodzakelijk voor de bepaling van de verzekeringsvoorwaarden;
 - b. de mogelijkheid tot stortingen binnen het P-contract kan worden geboden tot de leeftijd van 60 jaar, of tot de eindleeftijd van de groepsverzekering;
 - c. de premies worden geïnd volgens de modaliteiten bepaald door de verzekeringsonderneming .
5. De Raden stippen tenslotte aan dat de oplossingen en suggesties opgenomen in voormeld punt 4 voor de bruggepensioneerden als inspiratie zouden kunnen dienen voor het uitwerken van oplossingen voor andere verder te definiëren doelgroepen en dit steeds in overleg tussen de pensioeninstellingen en de sociale partners.

⁸ Onder pensioeninstelling wordt verstaan zowel de verzekeringsonderneming als het pensioenfonds.

BIJLAGE

UITTREKSEL UIT PENSION SURVEY 2010 VAN
AON CONSULTING M.B.T. DE OVERLIJDENSPLANNEN

Tot 2002 stellen we vast dat er een zeer lichte daling is van het gebruik van de groepsverzekering ten voordele van de pensioenfondsen. Deze trend zal wellicht deels veroorzaakt zijn door het gunstig beursklimaat van de jaren '90, wat zeker in het voordeel heeft gespeeld van de pensioenfondsen. We stellen nu vast dat na 2002 er terug een lichte daling is.

De recente IBP-wetgeving die strengere eisen oplegt met betrekking tot de organisatie en controle van pensioenfondsen, heeft voorlopig geen groot effect op het aantal pensioenfondsen.

2.3. Overlijdensplannen

2.3.1. Overlijdensdekking

Het betreft hier een dekking die voorzien wordt in geval van overlijden tijdens de loopbaan, dus vóór het bereiken van de normale pensioenleeftijd. Wij hebben ervoor gekozen de verschillende plannen te vergelijken op basis van de voordelen die toegekend worden op de leeftijd van 55 jaar, waarbij die persoon gehuwd is, maar geen kinderen ten laste heeft.

Het voordeel overlijden kan in drie grote groepen onderverdeeld worden: een renteplan, een kapitaal plan en een plan waarin beide elementen voorkomen².

In onderstaande tabel worden de gegevens voor 386 overlijdensplannen weergegeven.

² Hetzij omdat het zowel een kapitaal als een rente samen uitkeert, of omdat het in sommige gevallen een rente uitkeert (bvb. aan gehuwden) en in andere gevallen een kapitaal (bvb. aan alleenstaanden).

Overlijdensdekking - Uitkeringswijze

Kapitaal	357	92%
Rente	8	2%
Kapitaal + Rente	7	2%
Max(Kapitaal;Rente)	14	4%
Totaal	386	100%

Het is duidelijk dat de overgrote meerderheid van de plannen een kapitaal definieert.

Ten opzichte van de vorige editie is er een stijging van het aantal kapitaalsplannen vast te stellen met +13%. Dit is sterk gelieerd aan de achteruitgang van de te bereiken doel plannen. Het is immers vaak zo dat in een te bereiken doel plan in geval van overlijden een rente wordt uitgekeerd die een percentage is van de verwachte (of verworven) pensioenrente of van het pensioenkapitaal. In een vaste lasten plan zal men in de regel nooit een overlijdensvoordeel aantreffen dat als een rente gedefinieerd is.

Ook de stijgende levensverwachting kan als oorzaak gezien worden voor het omschakelen naar goedkopere en minder risicovolle kapitaalsplannen.

Men merkt op dat uit bovenstaande blijkt dat er $357+7+14 = 378$ overlijdensplannen zijn waarin een kapitaalsformule speelt. Deze 378 kapitaalsplannen worden hierna in detail geanalyseerd. Anderzijds ziet men dat er $8+7+14 = 29$ overlijdensplannen zijn die een of andere rente definiëren. Ook hiervan volgt later een analyse.

Welke types van overlijdensplannen die een kapitaal uitkeren kunnen we onderscheiden?

Onderstaande tabel geeft een overzicht van alle mogelijke formules, die hierna worden toegelicht:

Verzekeringscombinaties	222	59%
Terugbetaling reserves	65	30%
Max(Terugbetaling reserves; kapitaal)	94	42%
Terugbetaling reserves + kapitaal	25	11%
Gemengde	25	11%
Terugbetaling premies	10	5%
Max(Terugbetaling premies; kapitaal)	1	0%
Terugbetaling premies + kapitaal	2	1%
Zuivere overlijdenskapitalen	156	41%
Veelvoud van het salaris	110	72%
Step rate	16	10%
% pensioenkapitaal	2	1%
Vast bedrag	7	4%
Combinatie	21	13%
Totaal	378	100%

De grootste groep zijn de overlijdensplannen die in geval van overlijden een kapitaal uitkeren dat het resultaat is van de verzekeringscombinatie waarmee het pensioenkapitaal verzekerd is. Zij vertegenwoordigen 59% van alle overlijdenskapitalen.

Welke zijn hierbij de meest gebruikelijke verzekeringscombinaties:

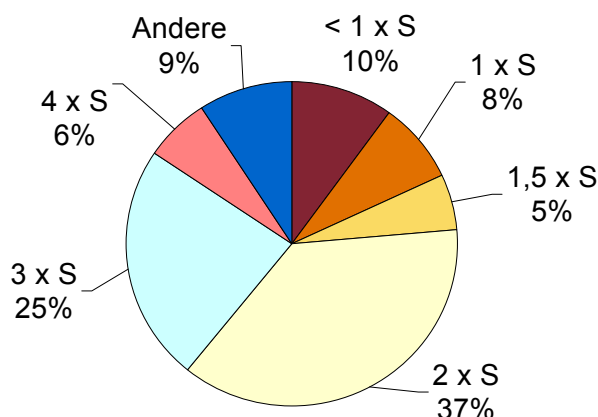
- UKMS of Uitgesteld Kapitaal Met terugbetaling van de Spaarreserve bij overlijden: 83%
 - Dit is een verzekeringscombinatie die vergeleken kan worden met een spaarboekje. De pensioenpremies bouwen een pensioenkapitaal op met puur financieel rendement (geen “sterftekosten”). In geval van overlijden wordt de reserve die op die spaarboekje staat uitgekeerd aan de begunstigden.
- Gemengde verzekering: 11%
 - Bij een gemengde verzekering staan het kapitaal bij overlijden en het pensioenkapitaal met elkaar in verband volgens een bepaalde verhouding. Zo spreekt men van een gemengde 10/10 wanneer het overlijdenskapitaal hetzelfde is als het verzekerde pensioenkapitaal. Een gemengde 10/20 verzekert dan weer een pensioenkapitaal dat tweemaal zo groot is als het kapitaal bij overlijden.
- UKMT of Uitgesteld Kapitaal Met Terugbetaling van de betaalde premies bij overlijden: 6%
 - Zoals de naam het al zegt worden in geval van overlijden de al betaalde premies uitbetaald aan de begunstigde(n). In sommige gevallen worden premies nog verhoogd met een vast gedefinieerd rendement (vaak 6%). In onze studie is er zo slechts één plan in het laatste geval.

In veel van deze verzekeringcombinaties wordt er expliciet gesteld dat de reserve of som van de premies in geval van overlijden minstens gelijk moeten zijn aan een bepaald kapitaal, of komt er daar bovenop nog extra kapitaal.

Anderzijds zijn er de “zuivere” overlijdenskapitalen, die 41% vertegenwoordigen, en die meestal worden verzekerd met premies betaald voor een tijdelijke overlijdensdekking van één jaar, die bovenop de premies voor het pensioenkapitaal betaald worden. De meest voorkomende formules zijn:

- Overlijdenskapitaal die een veelvoud van het salaris zijn: 72%
 - Deze keren een bepaald aantal keer het jaarsalaris uit in geval van overlijden. Zij worden heel vaak teruggevonden in eenvoudige vaste lasten plannen en in cafetariaplannen (zie verder).
- De overige formules zijn veel zeldzamer en vertegenwoordigen de overige 28%.

Voor de 110 plannen, welke een kapitaal overlijden vastleggen als een veelvoud van het salaris “S”, stellen we het volgende vast:

We zien dat met 37% deze plannen gemiddeld tweemaal het salaris uitbetalen in geval van overlijden. Het is wel zeer interessant van op te merken dat nog heel wat van deze plannen een onderscheid maken naar gelang de burgerlijke staat. Door de rechtsonzekerheid als gevolg van de recente antidiscriminatie-wetten verdwijnt dit fenomeen wel stelselmatig (zie ook verder). Toch is in onderstaande tabel nog duidelijk vast te stellen dat alleenstaanden in heel wat plannen minder krijgen dan gehuwden:

Veelvoud van het salaris

Gehuwden			Alleenstaanden		
< 1 x S	11	10%	< 1 x S	15	14%
1 x S	9	8%	1 x S	29	27%
1,5 x S	6	5%	1,5 x S	8	7%
2 x S	41	37%	2 x S	29	26%
3 x S	26	25%	3 x S	18	16%
4 x S	7	6%	4 x S	3	3%
Andere	10	9%	Andere	8	7%
Totaal	110	100%	Totaal	110	100%

2.3.2. Overlijdensdekking in functie van het aantal kinderen

Bij 49 plannen (13%) voorziet de gewone overlijdensdekking bovendien in een verhoging van het overlijdensvoordeel indien de overleden werknemer kinderen ten laste had.

In (bijna) alle gevallen wordt deze verhoging uitbetaald aan de langstlevende partner en niet rechtstreeks aan de kinderen.

Een dergelijke verhoging wordt (bijna) altijd uitgedrukt als een percentage van het referentiesalaris, vermenigvuldigd met het aantal kinderen (eventueel gelimiteerd), zoals weergegeven in de volgende tabel:

Extra kapitaal per kind		
25% x S	16	20%
50% x S	27	68%
Andere	6	12%
Totaal	49	100%

2.3.3. Cafetariaplannen

Eén van de duidelijkste trends de afgelopen jaren is de sterke toename van het aantal cafetariaplannen. In onze enquête zitten ondertussen maar liefst 76 of 20% cafetariaplannen.

Een cafetariaplan is een vaste lasten plan waarin de werkgever een bepaald premiebudget toekent aan een werknemer, die dan vrij mag kiezen voor welke waarborgen hij dit wenst aan te wenden: voor pensioen, overlijden, invaliditeit, ...

De premies voor de gekozen risicowaarborgen worden dan eerst van dit budget afgehouden, en het resterende budget wordt vervolgens gebruikt voor de financiering van een pensioenkapitaal.

Op die manier heeft de werknemer de vrije keuze om op regelmatige tijdstippen het niveau van de risicodekkingen te wijzigen, in functie van zijn gezinssituatie of risicoblootstelling (lopende leningen). Dit soort plannen passen natuurlijk perfect in het kader van de grotere emancipatie van de werknemer van vandaag.

Het grote nadeel aan dit soort plannen is dat het door de vrije keuze, nog moeilijker wordt voor de werknemer om het pensioenkapitaal dat hij bij pensionering zal ontvangen in te schatten. Sommige verzekeraars laten wel toe om via online webtoepassingen voorzichtige schattingen te maken van de impact van bepaalde keuzes.

Uit onderstaande tabel blijkt dat alle cafetariaplannen voorzien in verschillende keuzes voor het overlijdenskapitaal. Slechts 20% biedt echter ook keuzemogelijkheden aan met betrekking tot de (eventuele) invaliditeitsdekking. Om fiscale redenen voorzien ook de meeste (95%) cafetariaplannen in een standaardkeuze, die aangehouden wordt indien de aangeslotene geen keuze maakt.

Cafetariaplannen	76	
Te kiezen voordelen:		
Overlijden	76	100%
Invaliditeit	15	20%
Standaardoptie voorzien	72	95%

Dergelijke cafetariaplannen geven voor de overlijdenskapitalen meestal de keuze tussen verschillende veelvouden van het salaris, of verschillende types van gemengde verzekeringen. Vaak is er daarnaast ook nog de keuze voor een verzekeringscombinatie zoals een UKMS of een UKMT. Een minderheid laat ook nog andere keuzemogelijkheden toe (forfaitaire bedragen, geen overlijdenskapitaal, ...). Een overzicht hiervan wordt gegeven in onderstaande tabel.

Keuzes voor het voordeel bij overlijden		
Veelvouden van het salaris	17	26%
Veelvouden van het salaris + UKMS/T	37	34%
Gemengdes	3	5%
Gemengdes + UKMS/T	12	21%
Andere (Vast bedrag / UKZT)	7	14%
Totaal	76	100%

2.3.4. Wezenrente

Onder de 386 plannen met een overlijdensdekking, zijn er 109 (28%) welke een voordeel voor wezen voorzien.

Analyseren we de manier waarop het bedrag van deze wezenrentes is gedefinieerd:

- Percentage van het pensioengevend salaris: 55%
- Vast bedrag: 18%
- Percentage van de verwachten pensioenrente: 14%
- Percentage van de verwachten overlevingsrente: 10%
- Combinatie van bovenstaande: 3%

Wat betreft de maximum leeftijd tot dewelke de wees zijn rente bekommt:

- 25 jaar: 21%
- 21 jaar: 10%
- Einde kinderbijslag/studies: 61%
- Overige: 8%

Verder wordt er in 16% van de plannen een maximum bedrag vastgelegd met betrekking tot de hoogte van de wezenrente of het aantal kinderen.

Het is ook nog interessant op te merken dat de wezenrente in 56% van de plannen wordt verdubbeld indien beiden ouders overleden zijn, of soms ook nog indien de werknemer een alleenstaande is.

2.4. Referentiesalaris

De meeste pensioenplannen doen een beroep op het salaris van de werknemer voor het bepalen van het pensioen of overlijdensvoordeel. Zo wordt in vaste lasten plannen de premie veelal bepaald als een percentage van het referentiesalaris. Te bereiken doel plannen zullen dan weer het pensioenkapitaal uitdrukken in functie van ondermeer het referentiesalaris, net als de meeste overlijdensdekkingen.

2.4.1. Componenten van het referentiesalaris

Welke salariscomponenten worden gebruikt voor dit referentiesalaris is echter zeer verscheiden, en hangt vaak samen met de specifieke situatie en de filosofie van de onderneming. Hieronder vindt u een overzicht van de verschillende salariscomponenten waarmee rekening wordt gehouden voor de bepaling van het referentiesalaris voor pensioen, maar ook voor overlijden.